

През 1880 г. в с. **Смърдан** живеят 265 българи, а в Иново - 372 и 1 неизвестен. В 1893 г. Смърдан има 58 къщи и 360 жители, а **Иново** - съответно 87 и 540. В 1945 г. Смърдан наброява 710 жители, а Иново - 1006. След Освобождението съседните села Смърдан и Иново растат едно към друго и през 60-те години на миналия век те се сливат териториално и юридически (Указ от 1959 г.) под името Иново.

През 1956 г. местният учител Иван Коцев разказваше, че село Смърдан е много старо. След тежко сражение между турци и войската на

Владислав Варненчик

жертвите останали непогребани. Цялата местност наоколо потънала в смрад - оттук и името Смърдан. Иново пък носи името на турчин чифликчия

Иньо войвода

. Допреди 20 години (около 1930 г.) още се пазели чешмата и банята на чифлика му. Има предание, че Иньо войвода не е турчин, а българин, който слугувал в чифлика и закрилял жителите на селото...

За пръв път в писмен документ от 1560 г. намираме село ИСМЪРДАН(=дн. Смърдан). В турската езикова практика при две съгласни в началото на думата пред тях или помежду им се прибавя глас-на, срв.:

ИСЛАНЕТРЪНЕ = СЛАНОТРЪН, СТАЙКОВЧЕ = СТАКЕВЦИ, ИСЛАВОТИН = СЛАВОТИН и пр. Името СМЪРДАН може да Води начало от познатата още у Йоан Екзарх дума СМЪРДИ,СМЪРДЪ със значение "независим селски господар", както и от корен на гл. СМЪРДЯ. Имена на местности от този корен се обясняват със сернистата миризма на почвата. Доселото, въпреки отводняването на Видинската низина, и сега има мочурища с неприятна миризма през лятото...

Иново срещахме записано ка-то ХИНОВА 1454/5 и 1560 г., ХИНОВО - в последната четвърт на XV в. Селищното име прилиза от лично име ХИНО (съгласната Х в западните български говори изпада, но в старите записи от XVI и XVII в. тя е все още в силна позиция).

Името на селото не може да се свърже с турчина чифликчия, защото селото съ-ществува далеч преди възникването на турски чифлици в нашия край.

Тук е уместно да отбележим честото присъствие на село Смърдан в турски съдебни регистри именно поради наличието на голям чифлик до или в селото. В 1762 г. чифликът преминава в други собственици чрез фиктивна продажба на търг за 18 248 гроша. В 1774 г. чифликът притежава около 1000 дка земя, грамадна кула, изградена от камък,стристаизаживеене, други 6 жилища (вероятно за ратаи), обор, биволарник, лед-ник, два навеса, кухня, 6 скла-да, двор, обграден с дъски...

Стари фамилии: Върголиските, Турачовите, Туртарите,Джумайковите,Кофляците, Къчовци, Какъвци, Тодорови и Японците. Пришълци отпреди Освобождението са: Читаците от Берковско, Пановци от Белоградчишко и от Тетевенско.

Нинко ЗАЯКОВ вестник ВИДИН брой 23 (1790) 29-31 март 2010г

История на Румънското село СМЪРДАН

... Корабът акостира до село, което се нарича Смърдан. Сравнително голямо село, но със скромни ниски къщи, оградено от висока дига, която го пази от разливите на Дунав.

Попитях местите защо селото им носи българско име - Смърдан, а те ми разказаха история като по Маркес.

По време на Руско-турската освободителна война през 1877 година техните деди били мобилизирани и се сражавали на страната на руснаците. Най-тежките боеве били при неуспешните атаки па Плевен. Само за първите десет дни на септември загинали или били ранени 15 000 руснаци и румънци. Мъжете от това румънско село обаче при всяка битка като по чудо оцелявали. А руснаците, като видели, че с шурм Плевен не може да бъде превзет, се окопали и започнали продължителна обсада па града. За румънците от въпросното село било важно да участват в тази война, защото тя щяла да донесе свобода не само на България, но и на Румъния. Били изминали едва петнайсет години, откакто след векове робство държавата им уж се била отделила от Османската империя, но реално все още зависела от Турция. Само победа във войната щяла да им даде пълна свобода. Освен това тяхното село се намирало на брега па Дунав, в земи, които векове наред са били неизменна част от България. Дори в някои от къщите им още се пазели стари книга и документи, писани на старата българска азбука.

Докато румънците от въпросното село се сражавали с турците около Плевен, българските опълченци бранели с телата си прохода Шипка и не допуснали нито един турски войник да премине планината и да помогне на обсадената турска армия.

Обсадата на Плевен продължила пет месеца. Турците започнали да губят надежда. Подкрепления не идвали, но дошла зимата. Дошли студът и гладът. Още повече се отчаяли турците, а руснаците и румънците се зарадвали, като видели, че ръководилият до този момент обсадата велик княз Николай Николаевич - брат на руския император, но некадърен военачалник, е заменен от генерал Едуард Тот-лебен. Обсаденият Осман паша бил изградил изключително добри защитни съоръжения около Плевен, но сега срещу него се изправял генералът, от когото турчинът се бил учил. Руските войници разказвали на румънските как по време на Кримската война в продължение на две години -1854-1855, Тотлебен геройски отбранявал Севастопол и неговите фортификационни съоръжения спасили хиляди руснаци от нападенията на много по-добре въоръжените турци, англичани и французи. Осман паша осъзнал, че генерал като Тотлебен, който знае как се строи непревземаема крепост, с наясно и как се превзема непревземаема крепост, затова една нощ в края на ноември събрал всичките си 35 000 войници и отчаяно нападнал с цел да пробие обръча на обсадата. Руснаците и румънците само това и чакали. 6000 турци палнали убити тази нощ. Няколко дни след поражението Осман паша предал Плевен. В униформите на своите дружини мъжете от румънското село преминали гордо като на парад през града и продължили на запад да освобождават Видин. Но там съдбата им обърнала гръб.

Бил дошъл януари 1878 година - дни преди края на войната. Навсякъде другаде турците бягали, но край Видин се били окопали и се отбранявали с яростта на притиснат до стената хищник. Мъжете от румънското село знаели, че края на войната е близо, че ако спечелят тази битка, няма да има друга, и подемали атака след атака на нож. Мечтаели най-после кървавият кошмар да свърши, да оставят оръжията и да намерят спокойствие в родното село при жените и децата си. А вместо това един след друг падали покосени. Те били герои. С голи саби и щикове разкъсали отбраната и повели щурма в последната атака, при която врагът бил сразен. Но платили за победата с живота си. И тогава намерили покой. Не в родните домове, както мечтаели, а в братска могила край видинското село Смърдан.

Минали месеци преди близките им в селото да разберат какво се е случило. Каквото и да вършели, жените, децата и старците все поглеждали с надежда към Дунав. Натам преди година били тръгнали войниците. Войната свършила и мъжете от другите села започнали да се прибират по домовете си, а техните мъже не се връщали. Първо до селото достигнали смразяващи слухове, след това - още по-страшни разкази на оцелели, а накрая официално им съобщили, че мъжете им са герои.

Мъката на румънското село, останало без мъже, била огромна. Затова един ден селото се събрало и решило: „От този ден нататък ще забравим старото ни име и в памет на героите ни нашето село ще се казва Смърдан. Както мястото, където са загинали мъжете ни“.

Иново

Написано от ivailo
Неделя, 30 Януари 2011 03:22

Сега за тези героични дни напомнят два паметника. Единият в румънското село Смърдан, а другият във видинското село Смърдан.

Развълнувани от тази история, продължихме към Онгъла. Пътувахме през Северна Добруджа. Според хората от селото тя е цената за живота на румънските войници, загинали в Руско-турската освободителна война. Като компенсация за жертвите, дадени във войната, Румъния получила земите на Северна Добруджа и пълна независимост от Турция, казваха хората от румънското село Смърдан.

Историята на едно уникално пътуване. 30 000 километра в търсене на прародината.
Пламен Петков събор на 7–8 юни 44° 1' 50" N, 22° 50' 6" E Население: 761 Надм. височина: 44 m

Пощ. код: 3763

Тел. код: 09342

МПС код: ВН (Вд)

Кметство:

- кмет Иново

Петър Петров